

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

رساله جهت اخذ درجه دکتری تخصصی (PhD) در رشته‌ی سلامت باروری

عنوان

طراحی، اجرای آزمایشی و ارزیابی برنامه بومی سلامت جنسی نوجوانان پسر
ویژه مربیان: یک مطالعه چند مرحله‌ای

نگارنده

کشور صمدایی گله‌کلایی

اساتید راهنما

دکتر راضیه معصومی

دکتر سید علی آذین

اساتید مشاور

دکتر سحرناز نجات

دکتر مسلم پرتو

۱۳۹۹

طراحی، اجرای آزمایشی و ارزیابی برنامه بومی سلامت جنسی نوجوانان پسر ویژه مربیان: یک مطالعه چند مرحله‌ای

چکیده:

هدف: متخصصان حوزه سلامت جنسی بطور مداوم اهمیت مربی را در هر دوره‌ی آموزش جنسی، تاکید کردند. نگرانی در مورد عفونتهای مقاربتی و بارداری ناخواسته در بین نوجوانان و جوانان، مدارس را در موقعیت کلیدی قرار داده است، تا دانش مورد نیاز را فراهم کنند و از نگرش‌ها و مهارتهایی که از سلامت جنسی حمایت می‌کنند، پشتیبانی کنند. مطالعات نشان دادند که جوانان برای دستیابی به اطلاعات سلامت جنسی از منابع مختلفی استفاده می‌کنند که در این میان معلمان از جایگاه بالایی در لیست منابع آنها برخوردارند. از آنجایی که جامعه‌پذیری جنسینگی یک روند طولانی و مبتنی بر آموزش است؛ لذا مطالعه‌ی حاضر با طراحی، اجرای آزمایشی و ارزیابی برنامه‌ی بومی سلامت جنسی نوجوانان پسر ویژه‌ی مربیان سعی کرده به این نیاز در کشور بپردازد.

روش کار: پژوهش حاضر از نوع طرح ترکیبی سه مرحله‌ای بود. در مرحله اول، یک مطالعه مروری محدوده‌ای انجام شد تا موثرترین رویکرد، نوع مداخله و محتوای برنامه‌ی ارتقا سلامت جنسی نوجوانان استخراج شود. مرحله‌ی دوم مطالعه‌ی کیفی به روش مصاحبه‌ی فردی (۲۸ نفر) و بحث گروهی (۹ نفر) برای تهیه محتوای آموزشی بومی انجام شد. مشارکت‌کنندگان به روش نمونه‌گیری هدفمند و با حداکثر تنوع از نظر سن، جنس، سطح تحصیلات، پست اداری انتخاب شدند. مصاحبه‌ها تا اشباع داده‌ها ادامه یافت. همه‌ی مصاحبه‌ها توسط دستگاه ضبط صوت ضبط شد و به صورت متن پیاده شد. آنالیز به روش تحلیل محتوای جهت‌دار (شبه و شنون) انجام شد. با توجه به داده‌های مرحله‌ی مروری و کیفی مطالعه محتوای مداخله‌ای مبتنی بر فرهنگ طراحی گردید. در مرحله‌ی سوم یک کارآزمایی در عرصه بصورت تصادفی با گروه کنترل بر روی ۶۰ مربی مدارس پسرانه متوسطه‌ی اول و دوم شهر ساری انجام شد. نمونه‌گیری تصادفی به روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای انجام شد. مربیان به روش بلوکی تصادفی به دو گروه مداخله و کنترل اختصاص یافتند. برنامه‌ی آموزشی (مهارتی-حرفه‌ای) به صورت ۶ جلسه ۱۲۰ دقیقه‌ای برای گروه مداخله اجرا شد. گروه کنترل هیچ آموزشی دریافت نکرد. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌ی محقق ساخته صلاحیت حرفه‌ای مربیان قبل، بلافاصله بعد و ۶ هفته بعد از مداخله جمع‌آوری و با نرم افزار SPSS نسخه‌ی ۱۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: انتخاب رویکرد آموزش جامع جنسینگی، مداخله‌ی مهارتی- حرفه‌ای بر اساس مدل آگاهی، انگیزش و مهارت رفتاری، نتایج حاصل از مرحله‌ی مروری بود. نتایج حاصل از مطالعه‌ی کیفی شامل ۵ مضمون اصلی و ۱۷ زیر طبقه است. مضمون‌ها شامل نقش نهادها، نقش سازمانها، نیاز به مشارکت ذیربطان،

نیاز به مدیریت جامعه‌پذیری جنسینگی نوجوانان و نیاز به کسب صلاحیت حرفه‌ای مربیان می‌باشد. با توجه به داده‌های حاصل از مراحل قبلی مطالعه جهت ارتقا صلاحیت حرفه‌ای مربیان یک مداخله‌ی مهارتی- حرفه‌ای اجرا و ارزشیابی شد. نتایج کارآزمایی در عرصه نشان داد که مربیان در گروه مداخله نسبت به گروه کنترل افزایش معنی‌داری در نمرات آگاهی ($p < 0/001$)، مهارت ($p < 0/001$) و نگرش ($p < 0/001$) داشتند. همچنین بر اساس مدل رگرسیون خطی نهایی، ۳۹٪ واریانس نمره‌ی آگاهی توسط متغیرهای شغل، مقطع ارائه خدمت و رشته تحصیلی، ۳۱٪ واریانس نمره‌ی مهارت توسط متغیرهای جنسیت، مقطع ارائه خدمت، سطح تحصیلات، شغل و رشته تحصیلی و ۲۲٪ واریانس نمره‌ی نگرش توسط متغیرهای رشته تحصیلی و وضعیت اقتصادی توجیه می‌شوند.

نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه‌ی حاضر بیانگر نیازهای آموزشی و حمایتی مدرسان و تاثیر مداخلات مبتنی بر فرهنگ بر اساس مدل بر ارتقا صلاحیت حرفه‌ای آنان می‌باشد. از این رو بکارگیری این روش طراحی برنامه‌ی آموزشی برای آماده‌سازی مدرسان برای تدریس سلامت جنسی پیشنهاد می‌شود.

کلید واژه‌ها: آموزش جنسینگی، نوجوانان، صلاحیت حرفه‌ای مربیان، مدل آگاهی، انگیزش و مهارت رفتاری، مداخله.

Teheran University of Medical Sciences

School of Nursing and Midwifery

Title:

Design, pilot implementation and assessment of a context based program on male adolescents' sexual health special for instructors: a multi-stage study

A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for Doctor of Philosophy (PhD) Degree In Reproductive Health

By

Keshvar Samadaee Gelehkolaee

Supervisors:

Raziyeh Maasoumi

Seyed Ali Azin

Consultants:

Saharnaz Nedjat

Moslem Parto

2021

Design, pilot implementation and assessment of a context based program on male adolescents' sexual health special for instructors: a multi-stage study

Abstract

Aim: Professionals in the area of human sexuality have continually expressed the importance of the instructor who conducts any sex education course. Concerns about sexually transmitted infections and unintended pregnancy among young people have placed schools in a key position to provide knowledge and develop attitudes and skills which support sexual health. Studies have shown that young people draw on many sources for their sexuality education and teachers are high on their preferred list of sources. Whereas sexuality socialization mainstreaming is a long educational based process; therefore, the present study is design, pilot implementation and assessment of a context based program on male adolescents' sexual health special for instructors has tried to address this need in the country.

Methods: The current study was a three-stage mixed methods design. In the preliminary stage a scope review was conducted. The most effective approach, type of intervention and content of adolescent sexual health promotion program were extracted. The second stage of this study a qualitative study was conducted by individual interview (28 people) and focus group discussion (9 people) to localize the educational content. The participants were selected through purposeful sampling based on age, gender, level of education, administrative position and interview were continued until data saturation. All interviews were audio recorded and transcribed verbatim. Finally, the Hsieh and Shannon strategies were used to directed content analyze data. According to the scope review and qualitative data of the study stage, the content of the culture-based interventions was designed. In the third stage a randomized field trial was conducted on 60 instructors of male adolescents from the first and second secondary schools in Sari city using a multi-stage stratified random sampling method. Instructors were assigned to intervention and control groups. The sexuality education program (Skills-profession) was presented for the instructors of the intervention group in 6 sessions of 120 minutes. The control group did not receive any intervention. The data were collected through researcher-made questionnaire before intervention, immediately and six weeks after the intervention and were analyzed using SPSS software, version 19.

Results: The approach to comprehensive sexuality education, skill-professional intervention based on the model of knowledge, motivation and behavioral skills (IMB) were the results of the review phase. The results of the qualitative study was include 5 themes and 17 sub-themes. Themes were emerged as (1) role of institutions; (2) role of organizations; (3) need for stakeholder's partnership; (4) need for adolescent sexuality socialization management; and (5) need for enhancing the teachers' professional competence. The results of field trials showed that the instructors in the intervention group had a significant increase in the scores of knowledge ($P < 0.001$), skills ($P < 0.001$) and attitude ($P < 0.001$) compared to the control group. Also, according to the final linear regression model, 39% of the variance of knowledge score by job variables, level of service and field of study, 31% of variance of skill

score by gender variables, level of service, level of education, job and field of study and 22% variance of attitude score by Variables of field of study and economic status are justified.

Conclusions: Results of the present study indicated the educational and supportive needs of teachers, also confirmed that culture-based interventions based on IMB model were an effective means of improving teachers' classroom management and their cultural Professional competency. Therefore, using this method to design an educational program to prepare teachers for teaching sexuality health is recommended.

Keywords: Sexuality education, Adolescent, Professional competence of instructors, IMB model, Intervention.